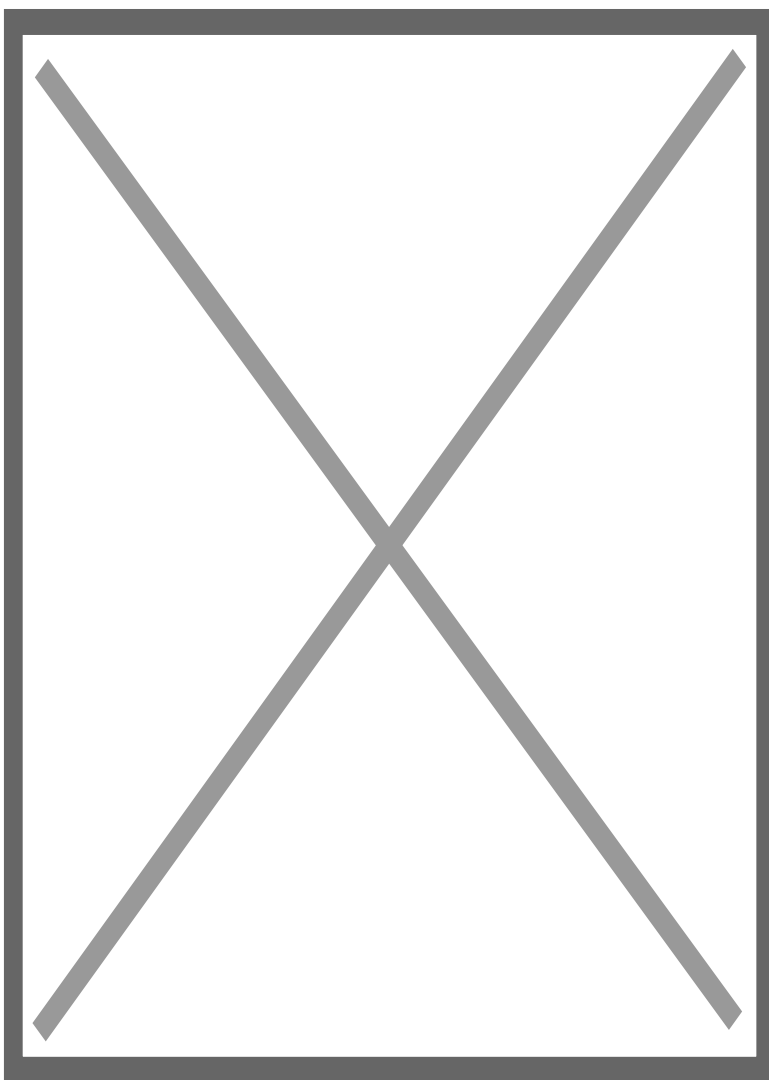

Tôn sư trọng đạo, nét đẹp tri thức và nhân văn

ISSN: 2734-9195 16:23 14/11/2023

“**Tôn sư trọng đạo**” dù ở ngày xưa hay ở ngày nay, dù ở Việt Nam hay ở bất kỳ nơi nào trên thế giới, vẫn luôn là một nét đẹp không gì có thể thay thế được bởi người Thầy là người mang lại nền tảng tri thức và nhân cách vô cùng to lớn như Nhà giáo Chu Văn An đã từng nói “Ta chưa từng thấy nước nào coi nhẹ sự học mà khá lên được”.

Phật tử An Tường Anh (Võ Đào Phương Trâm)

“*Nhất tự vi sư, bán tự vi sư*”, một chữ cũng là Thầy, nửa chữ cũng là Thầy là câu lưu truyền để nói lên công ơn của những người Thầy đã dành cho chúng ta, dù nhiều hay ít, cũng là những nền tảng để mỗi người có được sự hiểu biết và phát triển theo hướng tích cực.

Tôn sư trọng đạo vốn là truyền thống cao đẹp, thiêng liêng của dân tộc Việt Nam, trải qua bao đời, truyền thống này vẫn luôn được giữ gìn như một gốc rễ tạo nên nhân cách, đạo đức và kiến thức cho mỗi con người, bởi không ai lớn lên mà không cần đến người dẫn dắt, hướng dẫn, không ai tự nhiên tài giỏi, hiểu biết mà không có một người Thầy.

Do tính chất và mục đích tốt đẹp của ngày Hiến chương các nhà giáo quốc tế, theo đề nghị của ngành Giáo dục, ngày Nhà giáo Việt Nam 20 tháng 11 gắn liền với lịch sử của tổ chức giáo giới tiến bộ trên thế giới. Năm 1946, một tổ chức quốc tế các nhà giáo tiến bộ được thành lập ở Paris lấy tên là FISE (Fédération Internationale Syndicale des Enseignants - Liên hiệp quốc tế các Công đoàn Giáo dục). Năm 1949, tại Hội nghị quốc tế Vacsava, tổ chức FISE xây dựng một bản “*Hiến chương các nhà giáo*” gồm 15 chương. Nội dung chủ yếu là đấu tranh chống nền giáo dục tư sản, phong kiến; xây dựng nền giáo dục tiến bộ; bảo vệ những quyền lợi vật chất và tinh thần chính đáng của nghề dạy học và nhà giáo. Ngày 28 tháng 9 năm 1982, Hội đồng Bộ trưởng (nay là Chính phủ) đã ban hành Quyết định số 167 - HĐBT, lấy ngày 20 tháng 11 hàng năm là Ngày Nhà giáo Việt Nam.

Trải qua hàng nghìn năm lịch sử, truyền thống **tôn sư trọng đạo** được xem là nét đẹp đầy tính nhân văn, mang đậm bản sắc dân tộc. Trong xã hội ngày xưa, người Thầy có vị trí rất quan trọng, chỉ đứng sau nhà Vua, việc dạy học luôn được nhiều triều đại Vua Chúa quan tâm, mỗi thiên tử phải “*văn võ song toàn*”, vì vậy việc học hành, đỗ đạt thời đó được xem là vinh dự cho Tổ tiên gia tộc, người Thầy luôn có một vị thế được kính trọng bởi tâm huyết và sự cần mẫn truyền dạy cho bao thế hệ, đào tạo ra nhiều nhân tài, từ đó **tôn sư trọng đạo** trở thành nền tảng “*Nhân - Lễ - Nghĩa*” cho dân tộc Việt Nam qua ngàn năm văn hiến.

Chính vì công ơn to lớn của người Thầy mà kho tàng ca dao tục ngữ trong nước cũng như thế giới luôn đề cao và tôn vinh đóng góp của người gieo mầm tương lai qua những câu nói như: “*Muốn sang phải bắc cầu Kiều, muốn con hay chữ phải yêu lấy Thầy*”.

Hay như câu nói của Victor Hugo: “*He who opens a school door, closes a prison*” - Người Thầy là người mở ra cánh cửa một ngôi trường và đóng lại cánh cửa một nhà tù.

Nhà lập quốc Hoa Kỳ Benjamin Franklin có câu: *“Genius without education is like silver in the mine”* - Thiên tài không có học hành, cũng giống như bạc còn trong mỏ.

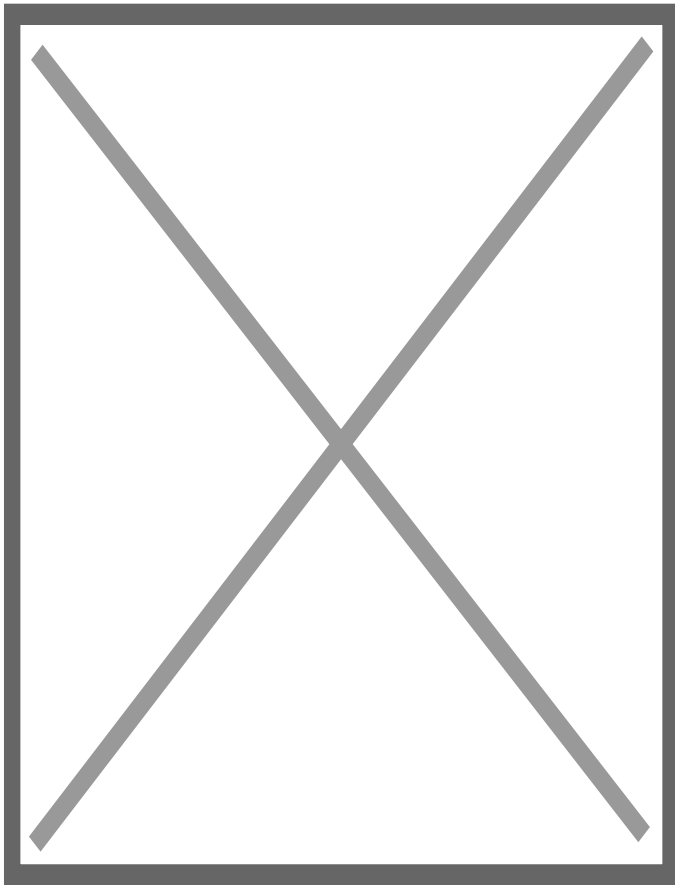
“A good teacher is like a candle – it consumes itself to light the way for others” (Khuyết Danh) - Một người thầy tốt giống như ngọn nến, đốt chính mình để soi sáng con đường cho những người khác.

Với tầm quan trọng của việc giáo dục và vai trò cốt lõi của người Thầy, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nhắc nhở: *“Vì lợi ích mười năm trồng cây, vì lợi ích trăm năm trồng người”*; *“Người Thầy giáo tốt, người Thầy giáo xứng đáng là người Thầy về vang nhất, dù tên tuổi không đăng trên báo, không được thưởng huân chương”*.

Từ những quan điểm trên, chúng ta có thể thấy từ ngàn xưa cho đến thời đại ngày nay, những đóng góp của người Thầy luôn là chân lý không ai có thể phủ nhận, con người có thể phát triển cả về kiến thức lẫn nhân cách, đó là khi chúng ta biết thương yêu, tôn kính người Thầy, vì nếu không có Thầy, không ai có thể trở thành một người thành công và hiểu biết.

Tất cả mọi nền tảng từ truyền thống cho đến sự đột phá, tân tiến trong xã hội đều không thể vắng mặt người truyền dạy, vì thế giáo dục luôn là lĩnh vực trọng điểm của mọi quốc gia, và dù khoa học có phát triển đến đâu, cũng không thể phủ nhận sự đóng góp và tầm quan trọng của người hướng dẫn.

Ngày nay, người Thầy không chỉ gói gọn trong phạm vi ngành giáo dục, không chỉ dành riêng cho người giảng dạy kiến thức trên ghế nhà trường mà người Thầy còn được hiểu theo nghĩa rộng hơn, đó là những người đã có công khai sáng, chỉ dẫn, dìu dắt cho chúng ta vượt qua những khó khăn thử thách, vượt qua những đau khổ, bế tắc trong đời sống tinh thần, người Thầy là người có thể xuất hiện ở bất kỳ nơi đâu, trong lĩnh vực nào khi đó là người mang lại cho chúng ta những nhận thức đúng đắn, những kinh nghiệm chuyên môn, người có thể giúp chúng ta buông bỏ những góc khuất sai lầm, những khuyết điểm bản thân để trở nên mạnh mẽ, nghị lực hơn trong từng suy nghĩ, từ đó giúp chúng ta trở thành người hữu ích.

Trong nhà Phật, tinh thần **tôn sư trọng đạo** luôn được nhắc nhở và đề cao bởi công đức của người Thầy mang đến cho những người con Phật là mang đến một đời sống tâm linh hướng thiện, thoát khỏi vô minh, thoát khỏi những thú vui trần tục tầm thường, là hướng mỗi người biết nhìn sâu vào nội tâm mình để chuyển hóa những hữu lậu thành vô lậu, mở ra cho mỗi chúng sinh một con đường giải thoát khỏi những khổ đau, giúp chúng sinh có một đời sống thiếu dục tri túc, nội tâm an lạc. Người Thầy trong đạo Phật đã đóng một vai trò rất lớn trong việc xây dựng nhân sinh con người theo tinh thần “Bi – Trí – Dũng”.

Đức Phật chính là người Thầy vĩ đại của nhân loại bởi Người không chỉ là một người Thầy đã hướng dẫn cho đệ tử bước đi trên con đường tu học mà còn dành tình thương thánh thiện, sự quan tâm từ mẫn cho các đệ tử của mình.

Trong kinh Giáo thọ Thi Ca La Việt (Sigàlovàda sutta) thuộc Trường Bộ Kinh (Dìgha Nikayà), Đức Phật cũng dạy cho thanh niên Bà La Môn Thi Ca La Việt (Singàlaka) về tư cách của người Thầy đối với học trò và học trò đối với Thầy tương ứng với tư cách lễ bái phượng Nam như sau:

“Này gia chủ tử, có năm cách, đệ tử phụng dưỡng các bậc Sư trưởng như phượng Nam: Đứng dậy để chào, hầu hạ Thầy, hăng hái học tập, tự phục vụ Thầy, chú tâm học hỏi nghề nghiệp. Này Gia chủ tử, được đệ tử phụng dưỡng như phượng Nam theo năm cách như vậy, các bậc Sư trưởng có lòng thương

tưởng đến các đệ tử theo năm cách: Huấn luyện đệ tử những gì mình đã được khéo huấn luyện; dạy cho bảo trì những gì mình được khéo bảo trì; dạy cho thuần thục các nghề nghiệp; khen đệ tử với các bạn bè quen thuộc; bảo đảm nghề nghiệp cho đệ tử về mọi mặt. Nay Gia chủ tử, như vậy là bậc Sư trưởng được đệ tử phụng dưỡng như phương Nam theo năm cách và Sư trưởng có lòng thương tưởng đến đệ tử theo năm cách. Như vậy phương Nam được che chở, được trở thành an ổn và thoát khỏi các sự sợ hãi”.

Trong Tăng Chi Bộ Kinh (Anguttara Nikaya), Đức Phật đã nói: “Người khéo thuyết giảng thì mang lại an lạc cho chư Thiên và nhân loại, vụng thuyết thì chỉ mang đau khổ đến cho tất cả chúng sinh”.

Từ dòng chảy lịch sử thời nho giáo đến tận ngày nay, từ quan điểm về mặt truyền thống, xã hội đến quan điểm trong Phật giáo, người Thầy luôn là bậc được tôn kính, và người trò luôn phải biết nhớ đến công ơn của người đã dạy dỗ, hướng dẫn cho mình, đó là một nét đẹp quý báu về tình nghĩa Thầy – Trò mà bất cứ ai cũng ghi khắc trong tâm. Và để hình ảnh người Thầy luôn là biểu tượng thiêng liêng cao đẹp thì người Thầy giáo cần nuôi dưỡng đức hy sinh, sự cống hiến chân thành, luôn tự học tập, nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ cũng như rèn luyện phẩm chất đạo đức chuẩn mực để mãi là những người Thầy, những tấm gương vĩ đại trong lòng những thế hệ học sinh.

Có thể nói, **“Tôn sư trọng đạo”** dù ở ngày xưa hay ở ngày nay, dù ở Việt Nam hay ở bất kỳ nơi nào trên thế giới, vẫn luôn là một nét đẹp không gì có thể thay thế được bởi người Thầy là người mang lại nền tảng tri thức và nhân cách vô cùng to lớn như Nhà giáo Chu Văn An đã từng nói *“Ta chưa từng thấy nước nào coi nhẹ sự học mà khá lên được”*.

Là người mang trong mình nhiệm vụ cao cả, thiêng liêng, niềm vui của người Thầy chính là nhìn thấy sự tiến bộ, thành đạt của học trò và bằng sự thâm trầm lặng lẽ, người Thầy như một người lái đò miên mật đưa học sinh đến bờ tri thức, người Thầy trong đạo Phật còn là người giúp Phật tử, chúng sinh nuôi dưỡng những hạt từ bi để từ đó có một đời sống an lạc, thiện lành và tinh tấn.

Nhân kỷ niệm 41 năm ngày Nhà giáo Việt Nam 20 tháng 11, chúng ta, những người học trò, xin được trao gửi lòng tri ân và những lời chúc đầy thương mến đến những người Thầy đã truyền dạy cho chúng ta nhiều điều trong cuộc sống, giúp chúng ta có được hành trang để lao động, sáng tạo, cống hiến và sống một đời sống tốt đạo đẹp đời.

Phật tử An Tường Anh (Võ Đào Phương Trâm)

<https://tapchinghiencuuphathoc.vn/ton-su-trong-dao-duoi-goc-nhin-cua-dao-phat.html>